

Salamon Golda

A képen itt én vagyok a konyhámban. Kóser háztartást még én is tartottam. [Most már] Egyben mosogatok, de nem kavaram össze a tejest a hússal. Én most is szoktam csólentet csinálni. Csak tavalyi paszulyból jó a csólent. Először a paszulyt hagyom főni, azt leszűröm arról a barna léről, az első léről. Akkor aztán már a csólentés fazékban, amiben csinálom, felteszem a paszulyt, közé kell tenni húst -- nyersen tesszük bele a húst --, és akkor kell bele fűszer. Kell két hagymát felválni apróra, beletenni, akkor kell csípős bors, kell fokhagyma, kell paprika, megfűszerezni, és egy kicsi sót tenni bele, nagyon keveset, mert megsósodik, mikor fő. És az jó, hogyha zsíros. De mi nem csináljuk zsírral, szokták csinálni zsíros húsból, de most óvakodnak általában a zsíros dolgoktól. Én olajjal csinálom, öntök vagy két deci olajat bele, feltöltöm vízzel, és hagyom lassan főni, mert azt nem szokták kavarni, azt csak kell hagyni főni. Mikor majdnem megfőtt, akkor szoktunk tenni egy fél pohár burist, gerslit. Az búzából van, ugyanerre mondják, románul arpacas. Azt muszáj beletenni. Most nincs sakterünk, miután meghalt a sakter, ide más sakter nem jött. De ha én veszek húst, kikóserezem. Mert már így szoktam meg, hogy az ki kell legyen áztatva a vértől,

kisózva, jól lemosva, és úgy lehet főzni. Ez egészség szempontjából is jó. Disznóhúst nem eszem most sem, nem vagyunk ahhoz megszokva. Bűn, mi úgy tanultuk, hogy bűn enni a disznóhúst. A disznóhús nagyon egészségtelen. Legelőször, ha megbetegszel, az orvos eltilt a disznóhústól, mert az egy nagyon nehéz hús, és zsíros, nem egészséges. De disznóhúst enni, ahhoz meg kell legyél szokva gyerekkortól, hogy bírjad. Hát én ebben a korban, ha én nem vigyáznék az egészségemre, hogy néznék ki? Mert én már a hetvenhetedik évemben vagyok. De hál' istennek, jól vagyok. Ami nekem nem jó, azt én nem eszem. Megfőzöm, elkészítem, mert szoktak lenni vendégeim, de én abból nem eszek. Csak amit tudom, hogy nekem szabad, és nekem jó. Én nem járom az orvosokat, nem szedek orvosságot. Valamikor sokat adtam az öltözetre. Valamikor én minden héten mentem a fodrászhoz. Olyan szép volt a frizurám, hogy gyönyörködni lehetett benne. Csak lány koromban volt copfom, de utána rövid hajam volt, és csavartattam a hajam. Akkor az volt a divat, hogy olyan gyűrűkbe csavarták a haját. De most nem nagyon járnak fodrászhoz a fiatalok, csak az öregek mennek. Mikor voltam Izraelben és Amerikában, láttam, öregebb nők járnak a fodrászhoz, azok tartják a régi divatot, a fiatalok nem [járnak fodrászhoz]. És még valami. Öregíti az embert, ha mindent a szívére vesz. Például nekem van egy elég nagy kertem, ami a házhoz jár, és nem adták még vissza. Én azért nem ölöm meg magam. A földet zsebre nem tette senki, amikor adni fogják, adni fogják, de én belőle káoszt nem csinállok, mint egyesek, hogy képesek nem tudom, mit elkövetni. Nem. Ahogy esik, úgy puffan. Hál' istennek, jól vagyok, van miből élnék, mert nyugdíjt innen, a románoktól nem nagyon kapok, csak háromszáz-negyvenezer lejt, de kapom a német nyugdíjt [kárpótlást], mert voltam deportálva. Ezt már egy jó pár éve kapom, mikor már Romániában meg lehetett csinálni az iratokat, és felküldeni Németországba. Engem ott megtaláltak, ahol dolgoztam, mert meg vagyok számozva a lágerből: A láger, 7986.